

carried out by the Ukrainian fund «Welfare of children» (with support of the Protestant Agency for Diakonia and Development – Bread for the World – Protestant Development Service) in 2018-2019. The aim of the research is to substitute the necessity of the school elective classes on the prevention of HIV and socially-dangerous phenomena and diseases as well as presentation of the experimentally confirmed abilities of the course «Life steps» which was developed on the basis of the «Program 15». **Methods of the research.** In course of the research the forming experiment with a group for comparison (group research) was used. The research was performed among the 8th-10th graders and part of them were trained under the program «Life steps». Another part of the pupils were studying the similar topics only within the framework of the obligatory subjects. The results of the training were analyzed statistically. **Results.** The authors justify the requirements concerning effective school program on the prevention of HIV and socially dangerous phenomena: refusal from the pure informative approach, necessity of formation with the pupils of the values of health and responsibility as well as skills of the safe behavior, implementation of the interactive forma and methods of teaching. On the basis of the analysis of the experimental data the authors confirm the effectiveness of the preventive program «Life steps» in terms of formation of the correct views and safety of the attitudes of the pupils to HIV, birth control, use of the hallucinogenic drugs and domestic violence. Besides, they justify a possibility of its implementation as an elective course complementing and developing knowledge and skills of children acquired after the study of the normative subjects of the general education schools.

Keywords: HIV-infection, socially-dangerous phenomenon, social prevention work, primary prevention work.

Вадим Люты́й, Валерий Петрович. «Шаги по жизни»: адаптация профилактической «Программы 15» к внедрению в условиях общеобразовательной школы

Цель исследования. В статье рассмотрено состояние профилактики ВИЧ и социально опасных явлений в заведениях общего среднего образования Украины и представлены результаты пилотного внедрения адаптированной версии комплексной профилактической тренинговой «Программы 15» в учебных заведениях Луцка и Черкасс. Цель представленного исследования: обоснование необходимости школьных факультативных курсов профилактики ВИЧ и социально опасных явлений и заболеваний; презентация экспериментально подтвержденных профилактических возможностей курса «Шаги по жизни», разработанного на основе «Программы 15». **Методы исследования.** Во время выполнения исследования использовался формирующий эксперимент с группой сравнения (когортное исследование). Исследование проводилось среди учеников 8-10 классов, часть из которых участвовала в обучении по программе «Шаги по жизни», другая – изучала аналогичные темы лишь в рамках нормативных дисциплин. Данные относительно результатов обучения в группах были поданными статистическому анализу. **Результат.** Авторы на основе анализа эмпирических данных доводят эффективность программы «Шаги по жизни» в формировании корректных взглядов и безопасных наставлений учеников относительно ВИЧ, контрацепции, употребления психоактивных веществ и бытового насилия; обосновывают возможность ее применения в качестве факультативного курса, который должен дополнять и развивать знания и навыки детей, полученные в результате изучения ими нормативных дисциплин общеобразовательной школы.

Ключевые слова: ВИЧ-инфекция, социально опасное явление, социальная профилактика, первичная профилактика, факультативный курс.

Стаття надійшла до редколегії 10.06.2019 р.

УДК [378.016 : 364-051] : 061.1 ЄС

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Катерина Павелків,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов
Рівненський державний гуманітарний університет, pavelkiv.k@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.29038/2415-8143-2019-02-138-145>

Мета дослідження: схарактеризувати теоретичні засади іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери в європейському освітньому просторі. У статті здійснено системний аналіз теоретичних засад іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери в європейському освітньому просторі, що дало змогу виокремити й схарактеризувати ряд провідних принципів іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в країнах Євросоюзу у контексті компетентнісного підходу. **Методи дослідження.** Для реалізації мети дослідження використано комплекс взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих методів

*дослідження: аналіз, синтез, порівняння та узагальнення – для виявлення теоретичних засад іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери; аналітичний, що забезпечив системний аналіз літературних, документальних та інших англійських джерел, систематизацію, порівняння та узагальнення; пошуковий, що використовувався для формування узагальнених висновків, оцінок, виявлення раціонального і практично-ціннісного в наукових розробках з проблеми. **Результат.** Визначені теоретичні засади іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери в європейському освітньому просторі можуть бути використані для вирішення завдань іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери у закладах вищої освіти.*

Ключові слова: іншомовна підготовка, фахівці соціальної сфери, теоретичні засади, європейський освітній простір.

Вступ (постановка проблеми). Основою розвитку сучасної глобальної системи ринкової економіки в умовах перехідної епохи є інтеграційні та міграційні процеси, що супроводжуються зростанням мобільності кадрів, потоків знань, фінансового капіталу та сфери послуг. Отже, сьогодні незаперечним є той факт, що найважливішим активом глобалізаційної економіки є людський капітал. Підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери відповідно до загальноєвропейських освітніх стандартів забезпечується покращенням іншомовної підготовки, що сприятиме посиленню конкурентоспроможності вищої освіти країн Євросоюзу, забезпеченням умов для міжнародної мобільності майбутніх фахівців на міжнародному ринку праці.

Відтак, актуальність проблеми упровадження іншомовної підготовки як пріоритетного завдання професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в європейському освітньому просторі обумовлена наступним:

- наявними тенденціями гуманізації освіти та полікультурного розвитку особистості на основі вивчення мови та культури інших країн, що є сутністю іншомовної підготовки;

- посиленням тенденцій щодо налагодження ефективної комунікативної взаємодії всіх учасників освітньо-виховного процесу закладів вищої освіти та соціального середовища країн Євросоюзу;

- упровадженням нормативно-правових документів, що передбачають обов'язкове вивчення майбутніми фахівцями іноземних мов відповідно до міжнародної програми «Освіта і навчання 2020» (Education & Training 2020), прийнятої в 2009 році. Ця програма стала провідною складовою системи європейського співробітництва з перетворення економіки Європейського Союзу на найбільш конкурентоспроможну в світі, що здатна стабільно розвиватись, має найкращі робочі місця та найвищий рівень соціальної єдності.

Саме іншомовна підготовка у закладах вищої освіти була визначена провідною складовою освітніх реформ [5];

- прийняттям країнами Євросоюзу Національних мовних стратегій, у змісті яких актуалізується проблема упровадження іншомовної освіти у закладах вищої освіти, результатом чого є підвищення рівня фахової підготовки студентів різних національностей, які навчаються у закладах вищої освіти країн Євросоюзу;

- відповідно останнє забезпечує умови здійснення ефективної професійної підготовки на основі ознайомлення майбутніх фахівців з національними і регіональними особливостями змісту їхньої фахової підготовки, і як результат, формування високого рівня міжкультурної компетентності.

Аналіз наукових публікацій з проблеми дослідження. Аналіз зарубіжних і вітчизняних наукових досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання порушеної проблеми, дав змогу визначити, що провідними напрямками співробітництва країн Євросоюзу в освітній сфері започатковано нормативними документами «Освіта і професійна підготовка, 2010», у змісті якої актуалізовано процеси співробітництва з метою перетворення економіки Європейського Союзу на найбільш конкурентоспроможну в світі, що здатна ефективно розвиватись та досягти найвищого рівня соціальної єдності [7]. Важливим кроком, на думку К. Rostami, К. Khadjooi, щодо формування європейського бачення освітньої реформи було прийняття документу «Роль університетів в Європі знань» [12].

Своєю чергою, проблеми розвитку іншомовної освіти, а у її межах іншомовної підготовки студентів закладів вищої освіти широко розробляється вітчизняними та

зарубіжними науковцями, зокрема: проблеми психологічних основ навчання іноземних мов (Б. Беляєв); наукові дослідження з проблем навчання іноземної мови у середніх і вищих закладах освіти (І. Берман, В. Бухбіндер, Ю. Жлуктенко, М. Ляховицький, Л. Морська, С. Ніколаєва), роботи з іншомовною літературою (А. Вейзе, В. Григоров, О. Пумпянський, В. Судовцев, О. Троянська).

У контексті досліджуваної нами проблеми актуальними є здійснені наукові дослідження та публікації з проблем розвитку вищої професійної освіти у зарубіжжі та їх екстраполяції в освітній простір України, які розробляють В. Базуріна, П. Кряжев, А. Лукановська, О. Огієнко, Д. Пащенко, Г. Поберезська, О. Тарнопольський та ін.

Аналіз зазначеного вище дає підстави стверджувати, що термін «іншомовна освіта», а відтак «іншомовна підготовка» як єдиний процес, був уведений в науковий обіг у кінці 90-х років ХХ століття Є. Пассовим, який розглядав іноземну мову не як «навчальний предмет», а як «освітню дисципліну», у змісті якої органічно поєднуються такі аспекти: навчально-пізнавальний, що розвиває індивідуальні здібності і мовленнєві механізми завдяки розумінню іноземної культури і знання мови як її ключового компонента; виховний, що спрямований на формування духовно-моральних якостей особистості та навчально-діяльнісний, що забезпечує ефективне засвоєння відповідних знань, умінь і навичок читати, писати на іноземній мові, а головне, застосовувати у повсякденному житті [4, с. 58].

У контексті останнього, провідною характеристикою сучасного європейського освітнього простору, на думку Т. Lambert, М. Goldacre, J. Davidson, є розуміння іншомовного професійного спілкування як складової компоненти іншомовної підготовки. Поняття професійне іншомовне спілкування, на їхню думку, є особливою міжособистісною професійною взаємодією у сфері інформаційно-пізнавальної взаємодії і навчально-пізнавальної діяльності [9]. Відповідно, міжособистісна професійна взаємодія, як зазначає О. Лазаренко, передбачає обмін інформацією з урахуванням можливостей пізнавального й емоційного впливів на співрозмовника і особливостей мовленнєвого та поведінкового етикету носіїв мови [3].

Отже, *метою статті* є аналіз теоретичних засад іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери в європейському освітньому просторі.

Матеріал і методи дослідження. Поле дослідження становить вивчення освітніх тенденцій іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери з урахуванням потреб ринку праці, стратегії освітньої політики і політики працевлаштування, суперечностей і потреб наявних суспільних перетворень в європейському освітньому просторі. На основі міждисциплінарного підходу здійснено системний аналіз проблеми іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери в європейському освітньому просторі. Відповідно до мети і завдань наукового пошуку використовувався комплекс взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих методів дослідження, зокрема: *загальнонаукові* – аналіз, синтез, порівняння та узагальнення – для виявлення теоретичних засад іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери; *аналітичний*, що забезпечив системний аналіз літературних, документальних та інших англійських джерел, систематизацію, порівняння та узагальнення; *пошуковий*, що використовувався для формування узагальнених висновків, оцінок, виявлення раціонального і практично-ціннісного в наукових розробках з проблеми.

Виклад основного матеріалу. Важливим для визначення й упровадження стратегій розвитку вищої освіти в країнах Євросоюзу є активне співробітництво як на рівні закладів вищої освіти, так і на рівні країн у цілому, що в результаті сприяло створенню єдиного освітнього простору. Характерною особливістю сучасної європейської освітньої політики є організація співробітництва між національними освітніми системами та обмін досвідом, а основною функцією – визначення загальних пріоритетів й запровадження ефективних механізмів співробітництва у створенні і розвитку спільного освітнього простору. Наступним етапом стандартизації вищої освіти у країнах Євросоюзу, котрий відбувається під впливом глобалізації та інтернаціоналізації європейської та світової вищої освіти, є питання взаємного визнання навчальних планів і програм, кваліфікаційних рівнів освіти, оцінок

тощо. Важливим є порозуміння стосовно підходів до контролю якості освіти, питань ліцензування і акредитації закладів вищої освіти різних типів і рівнів у різних країнах. Відповідно, можемо зробити висновок, що серед новітніх тенденцій розвитку вищої школи як інтернаціонального явища особливе місце займає євроінтеграція вищої освіти завдяки створенню єдиного освітнього простору. Узагальнюючи, можна стверджувати, що якість професійної підготовки передбачає запровадження якісної іншомовної підготовки студента, майбутнього фахівця, який має відповідати вимогам галузі, до виконання завдань якої він готується у закладі вищої освіти.

Таким чином, чинниками, що визначають необхідність здійснення у вищій освіті країн Євросоюзу іншомовної підготовки, є об'єднання Європи та поглиблення міжнародного співробітництва, попит європейського ринку праці на фахівців, які мають досконало володіти іноземними мовами.

Характерною особливістю підготовки соціальних працівників у країнах ЄС є розуміння іншомовного професійного спілкування як складового компонента іншомовної освіти, якій притаманні певні закономірності, котрі перебувають в полі зору фахівців і реалізують реформи її змісту й технології функціонування. Поняття професійне іншомовне спілкування розглядається як особлива міжособистісна професійна взаємодія у сфері інформаційно-пізнавального контакту, яка передбачає обмін інформацією з урахуванням можливостей пізнавального й емоційного впливів на співрозмовника та особливостей мовленнєвого та поведінкового етикету носіїв мови [6].

Нові освітні стратегії Європейського Союзу в галузі вищої освіти вимагають зміни мовленнєвої політики, у контексті якої передбачаються:

- стійкі знання в галузі іншомовного професійного і академічного дискурсу, що сприймаються вже не як конкурентна перевага, а як базовий універсальний навик;
- розвинені навички усної та писемної комунікації іноземною мовою як для професійної кар'єри, так і для міжнародної наукової діяльності;
- здатність презентувати результати своїх досліджень за кордоном, отримувати гранти на міжнародні дослідження, брати участь в міжнародних дослідницьких проектах, відповідно підвищувати рейтинг власного університету і конкурентоспроможності вищої освіти. Таким чином, якість мовної університетської освіти стає не тільки критерієм особистого успіху майбутнього фахівця, а й фактором опосередкованого впливу на економічний розвиток держави і добробут суспільства в цілому [6].

Відповідно, новий методологічний підхід зумовлює переорієнтацію цілепокладання у вивченні іноземної мови: мета полягає не у «навчанні іноземної мови» як такої, а у «іншомовній освіті», змістом якої є не тільки прагматичні знання, навички та вміння, а й розвиток особистості засобами іноземної мови при паралельному і взаємопов'язаному вивченні мови і культури, а міжкультурна парадигма представляється як онтологія сучасної мовної освіти, яка звернена, насамперед, до принципів формування полікультурної особистості в умовах полікультурного-мовного простору під час вивчення іноземних мов і культур [10].

У сучасних теоретико-методологічних працях іншомовна підготовка студентів характеризується як процес кваліфікованого опанування студентами нерідної (іноземної) мови, що є засобом здобування як фахових, так і загальних знань. Важливим аспектом в іншомовній підготовці студентів є їх інформування про свій навчальний досвід. Різні життєві ситуації потребують різних способів інформування. Незаперечні переваги такого підходу – можливість реалізації індивідуальної зацікавленості студента, а також викладача. При цьому викладач стає суб'єктом педагогічної діяльності, оскільки він складає програму і може її застосовувати для конкретних потреб студентів, що викликає більшу їх зацікавленість у вивченні іноземних мов. При цьому точно визначаються результати навчання, завдяки чому викладачі й студенти знають, що від них очікують. Вивчаючи іноземну мову, студентові дуже важливо зрозуміти, що є характерним для конкретної іншомовної ситуації, а що – для процесу навчання взагалі. Разом з практичним досвідом студенти здобувають специфічний

вид знань, які допомагають сформувати вміння практично застосовувати знання іноземної мови.

Своєю чергою, іншомовна підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери розглядається як певний вид їхньої діяльності, що, відповідно, має свої характеристики, які проявляються у: сутності ставленні суб'єкта до полікультурного соціуму, який його оточує, до взаємодії різних культур і субкультур; наявності суб'єкт-суб'єктних і суб'єкт-об'єктних відносин, що характерні для освітнього середовища закладу вищої освіти у процесі навчання та міжкультурної комунікації; відкритістю і універсальністю, цілісністю і прикладною спрямованістю такої діяльності як системи. Крім цього, можемо стверджувати, що іншомовна підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери у закладах вищої освіти країн Євросоюзу характеризується як пізнавальна, ціннісно-орієнтаційна, комунікативна, естетична та перетворювальна діяльність.

Саме останнє та аналіз результатів досліджень з проблем формування професійної іншомовної компетентності (Р. Гришкова; Е. Комарова, О. Огієнко, Д. Дейнес та ін.), дає змогу стверджувати, що іншомовна підготовка таких фахівців, у контексті сучасного компетентнісного підходу, є сукупністю і, у той же час, процесом формування їхніх провідних компетентностей, серед яких:

- навчально-пізнавальна, що дає змогу підвищувати якість знань, формувати уміння і навички практичного їх застосування на основі удосконалення навчальної діяльності з оволодіння іноземною мовою;

- комунікативна, що забезпечує умови формування здатності особистості засобами мови здійснювати мовну діяльність відповідно до цілей спілкування і взаємодії в освітньому просторі закладу вищої освіти;

- міжкультурна, котра є показником сформованості здатності майбутнього фахівця соціальної сфери людини брати участь в міжкультурній комунікації;

- соціокультурна, що передбачає усвідомлення і засвоєння найкращих зразків інших культур, толерантне ставлення до вивчення традицій, вірувань і стилю життя людей інших країни [1, с. 409].

У переліку основних компетентностей, що формуються у процесі іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в закладах вищої освіти країн Євросоюзу, особлива увага надається саме сформованості на високому рівні міжкультурної компетентності, у структурі якої визначаються наступні складові: когнітивна – сукупність засвоєних системних знань з професійної лексики, термінології та особливостей поведінки в спілкуванні з представниками іншої культури; мотиваційна – стійка мотивація на здійснення міжнаціональної комунікації з метою задоволення професійних інтересів та потреба у визнанні і самоактуалізації; ціннісна – сформовані цінності, що відображають цінності міжкультурної комунікації: толерантність, рівноправність традицій, етика, повага і терпимість; діяльнісна – сформовані уміння і навички оперувати здобутими знаннями в процесі комунікації з представниками інших культур [2].

У той же час, одним з важливих чинників ефективності та якості іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери у закладах вищої освіти країн Євросоюзу є вибір навчальної літератури, зокрема підручників для навчання іноземних мов. У цьому контексті актуальною є думка Е. Дебене, сутність якої полягає у необхідності врахування таких чинників, як рівень володіння мовою студентами, специфіка спеціальності факультету, а також відповідність підручника вимогам до його створення та Рекомендаціям Ради Європи.

Теоретичні дослідження навчання іноземних мов здійснюються у кількох основних напрямках: пошук слухних, ефективних методів, форм, технологій і засобів навчання іноземних мов; визначення мети, завдань, характеру навчання іноземних мов на різних освітніх рівнях; обґрунтування необхідності раннього старту у навчанні іноземних мов, інтегрування навчання предмета у навчальний процес початкових шкіл; запровадження обов'язковості вивчення іноземної мови з подовженням терміну вивчення навчальної

дисципліни; введення і розширення низки курсів іноземної мови у навчальних програмах на здобуття вищої освіти.

На рівні вищої освіти актуалізується значущість всього комплексу цілей навчання іноземних мов, хоча й з наголосом на практичний вимір: вміння здійснювати усне спілкування в типових ситуаціях побутової та професійної сфер спілкування, вміння розуміння на слух та читання іншомовного матеріалу. Причому фахівці сфери навчання мов відзначають, що на цьому рівні освіти пріоритетності набувають аспекти пов'язані з майбутнім працевлаштуванням молоді та забезпеченням її можливостями ефективного функціонування у світі економіки та бізнесу в умовах глобалізації [11].

У системі іншомовної підготовки реалізуються чотири цілі: практична, виховна, освітня та розвивальна, які досягаються одночасно, у комплексі [8]. У Західноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти виділено шість основних рівнів іншомовної комунікативної компетенції A1, A2, B1, B2, C1, C2.

Характерною рисою освіти у Європейському Союзі є розуміння іншомовного професійного спілкування як складового компоненту іншомовної освіти, якій притаманні певні закономірності та стратегії. Нові освітні стратегії в галузі вищої освіти вимагають зміни мовної політики, в рамках якої передбачаються: стійкі знання в галузі іншомовного професійного і академічного дискурсу; розвинені навички усної та писемної комунікації іноземною мовою як для професійної кар'єри, так і для міжнародної наукової діяльності; презентувати результати своїх досліджень. Таким чином, якість мовної університетської освіти стає не тільки критерієм особистого успіху фахівця соціальної сфери, а й фактором опосередкованого впливу на економічний розвиток ЄС і добробут суспільства в цілому.

Отже, теоретичними засадами обґрунтування іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери є: філософські положення теорії пізнання щодо взаємовпливу і взаємозалежності явищ об'єктивної дійсності, єдності загального і особистісного, теорії і практики; положення щодо теорії розвитку людського капіталу; загальнофілософські ідеї гуманізації освіти; ідеї компаративних досліджень; концептуальні положення педагогіки щодо професійного розвитку особистості; загальнонаукові підходи (системний, функціональний, аксіологічний, особистісно-орієнтований, суб'єкт-суб'єктний, міждисциплінарний, компетентнісний); принципи науковості, цілісності, неперервності, соціальної зумовленості, об'єктивності, поєднання навчання і продуктивної праці, випереджувального підходу у професійній підготовці, індивідуалізації та диференціації навчання.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, іншомовна підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери у закладах вищої освіти країн Євросоюзу відіграє важливу роль у розвитку процесів гуманізації освіти, оскільки її використання пов'язано з процесом спілкування, спрямованим на налагодження міжособистісних і міжкультурних та соціально орієнтованих стосунків і взаємодії.

Відтак, іншомовна підготовка передбачає індивідуалізацію процесів оволодіння іноземними мовами, формування в майбутніх фахівців соціальної сфери уміння самостійно здобувати системні знання, формувати відповідні практичні навички їх застосування й оновлення, створює комфортні умови для входження майбутнього фахівця соціальної сфери у професійний простір, як творчої, соціально активної і особистості.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у аналізі прикладних аспектів іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери; у дослідженні ефективних програм і проектів комунікативної адаптації майбутніх фахівців в освітніх середовищах закладів вищої освіти, що є дієвим засобом особистісного саморозвитку та забезпечує формування полікультурної компетентності майбутнього фахівця соціальної сфери.

Джерела та література

1. Бібік Н. М. Компетенції. // Енциклопедія освіти / АПН України ; голов. ред. В. Г. Кремень ; [заст. голов. ред. : О. Я. Савченко, В. П. Андрущенко ; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва]. К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1037 с.

2. Крупченко А. К., Кузнецов А. Н. Основы профессиональной лингводидактики: Монография. / А. К. Крупченко, А. Н. Кузнецов. – М.: АПКИППРО, 2015. – 232 с. (Серия «Профессиональная лингводидактика»). // [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.anovikov.ru/books/oprl.pdf>
3. Лазаренко О. В. Тенденції становлення та розвитку іншомовної освіти в університетах Великої Британії. [Електронний ресурс] / О. В. Лазаренко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Pedagogica/73987.doc.htm.
4. Пассов Е. И. Программа-концепция коммуникативного иноязычного образования / Е. И. Пассов. – М., 2000. – 170 с.
5. Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training ('ET 2020') // Official Journal of the European Union. – 28.5.2009. С 119/2 – С 119/10 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=E](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=E)
6. Footitt H. National Languages Strategy in Higher Education / H. Footitt. – London: DfES Publications, 2005. – 90 с. // <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130323033440/https://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/RR625.pdf>
7. GAMSAT from wikipedia, the free encyclopedia [Electronic resource]. Access mode: <http://en.wikipedia.org/wiki/GAMSAT>.
8. Gijsselaers W. H. Connecting Problem-Based Practices with Educational Theory / W. H. Gijsselaers // *New Directions in Teaching and Learning*. – 1996. – Vol. 68. – P. 13-21.
9. Lambert T. W., Goldacre M. J., Davidson J. M. et al. Graduate status and age of entry to medical school as predictors of doctors' choice of long-term career // *Medical Education*. 2001. Vol. 35. P. 450–454.
10. MacLeod S.M., McCullough H.N. Social Science Education as a Component of Medical Training / S.M. MacLeod, H.N. McCullough // *Social Science Medicine*. – 1994. – Vol. 39(9). – pp. 1367-1373.
11. Qualifications: What the Different Levels Mean: Education and Learning // Directgov. – Archived on 2 October, 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/>. – Назва з екрану.
12. Rostami K., Khadjooi K. Implications of Behaviorism and Humanism Theories Education / K. Rostami, K. Khadjooi // *Gastroenterology and Hepatology. From Bed to Bench*. 2010. Vol. 3(2). P. 65–70.

References

1. Bibik N. M. (2008) Kompetentsii [Competences] // *Entsyklopediia osvity* / APN Ukrainy ; holov. red. V. H. Kremen. K. : Yurinkom Inter [in Ukrainian].
2. Krupchenko A. K. & Kuznetsov A. N. (2015) *Osnovy professionalnoy lingvodidaktiki*: Monografiya [The foundations of professional linguodidactics: Monograph]. – М.: АПКИППРО, 2015. – Retrieved from: <http://www.anovikov.ru/books/oprl.pdf> [in Russian].
3. Lazarenko O. V. (2010) *Tendentsii stanovlennia ta rozvytku inshomovnoi osvity v universytetakh Velykoi Brytanii* [The trends of formation and development of foreign language education at universities of Great Britain] // Retrieved from: http://www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Pedagogica/73987.doc.htm [in Ukrainian].
4. Passov E. I. (2000) *Programma-kontseptsiya kommunikativnogo inozyayichnogo obrazovaniya* [The program and concept of communicative education of a foreign language]. М. [in Russian].
5. Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training ('ET 2020') // Official Journal of the European Union. – 28.5.2009. С 119/2 – С 119/10 – Retrieved from: [http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=E](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=E)
6. Footitt H. (2005) *National Languages Strategy in Higher Education* / H. Footitt. – London: DfES Publications. – 90 с. – Retrieved from <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130323033440/https://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/RR625.pdf>
7. GAMSAT from wikipedia, the free encyclopedia Retrieved from. <http://en.wikipedia.org/wiki/GAMSAT>.
8. Gijsselaers W. H. (1996) *Connecting Problem-Based Practices with Educational Theory* / W. H. Gijsselaers // *New Directions in Teaching and Learning*. – Vol. 68. – P. 13-21.
9. Lambert T. W., Goldacre M. J., Davidson J. M. et al. (2001) *Graduate status and age of entry to medical school as predictors of doctors' choice of long-term career* // *Medical Education*. – Vol. 35. P. 450–454.
10. MacLeod S.M., McCullough H.N. (1994) *Social Science Education as a Component of Medical Training* / *Social Science Medicine*. – Vol. 39(9). – pp. 1367-1373.
11. Qualifications: What the Different Levels Mean: Education and Learning // Directgov. – Archived on 2 October, 2012 Retrieved from: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/>
12. Rostami K. & Khadjooi K. (2010) *Implications of Behaviorism and Humanism Theories Education* // *Gastroenterology and Hepatology. From Bed to Bench*. 2010. Vol. 3(2). P. 65–70.

Kateryna Pavelkiv. The theoretical foundations of foreign language training of social sphere specialists in European educational area. The purpose of the research: to characterize theoretical foundations of foreign language training of social sphere specialists in European educational area. System analysis of theoretical foundations of foreign language training of social sphere specialists in European educational area was carried out, that made it possible to distinguish and characterize the main factors determining the need and ensuring effective implementation of foreign language training of future social sphere specialists in higher education of the countries of the European Union. A number of key principles of foreign language training of future social sphere specialists in the countries of the

European Union were distinguished and it was also characterized a foreign language training of mentioned specialists in the context of modern competence approach that results in a high level of their leading competencies. It was clarified that a foreign language training of social sphere specialists in the educational establishments of the European Union countries is characterized as a cognitive, values oriented, communicative, esthetic and transformative activity. **Research methods.** To fulfil the research purpose the complex of interconnected and complementary research methods was used: analysis, synthesis, comparison and generalization – to discover the theoretical foundations of foreign language training of social sphere specialists; analytical that provided system analysis of literary, documentary and other English sources, systematization, comparison and generalization; research that was used for the formation of generalized conclusions, assessments, discovering of rational and practical and value in scientific investigations on the problem. **The result.** It was determined the theoretical foundations of foreign language training of social sphere specialists in European educational area, that can be used for the problems solving of foreign language training of social sphere specialists in higher educational establishments.

Key words: foreign language training, social sphere specialists, theoretical foundations, European educational area.

Екатерина Павелкив. Теоретические основы иноязычной подготовки специалистов социальной сферы в европейское образовательное пространство. Цель исследования: охарактеризовать теоретические основы иноязычной подготовки специалистов социальной сферы в европейском образовательном пространстве. В статье осуществлен системный анализ теоретических основ иноязычной подготовки специалистов социальной сферы в европейском образовательном пространстве, что позволило выделить и охарактеризовать ряд ведущих принципов иноязычной подготовки будущих специалистов социальной сферы в странах Евросоюза в контексте компетентностного подхода. **Методы исследования.** Для реализации цели исследования использован комплекс взаимосвязанных и взаимодополняющих методов исследования: анализ, синтез, сравнение и обобщение - для выявления теоретических основ иноязычной подготовки специалистов социальной сферы; аналитический, обеспечил системный анализ литературных, документальных и других англоязычных источников, систематизацию, сравнение и обобщение; поисковый, который использовался для формирования обобщенных выводов, оценок, выявления рационального и практически-ценностного в научных разработках по проблеме. **Результат.** Выделенные теоретические основы иноязычной подготовки специалистов социальной сферы в европейском образовательном пространстве могут быть использованы для решения задач иноязычной подготовки специалистов социальной сферы в учреждении высшего образования.

Ключевые слова: иноязычная подготовка, специалисты социальной сферы, теоретические основы, европейское образовательное пространство.

Стаття надійшла до редколегії 05.06.2019 р.

УДК 37.011.3 – 376:616-001

АНАЛІЗ МЕТОДИК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ФІЗИЧНОГО РЕАБІЛІТУВАННЯ ОСІБ ІЗ ПАТОЛОГІЯМИ ХРЕБТА

Володимир Печерських,
аспірант кафедри педагогіки,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

DOI: <https://doi.org/10.29038/2415-8143-2019-02-145-149>

Хребет є основою людського організму, певним стрижнем, від стану якого залежить здоров'я всього організму. Зокрема, досить **актуальною** у сучасних умовах є проблема фізичного реабілітування осіб із порушеннями опорно-рухового апарату.

Мета дослідження: проаналізувати методики психолого-педагогічного супроводу фізичного реабілітування осіб із патологіями хребта.

Матеріал і методи дослідження: медикаментозна терапія, різноманітні фізіотерапевтичні методи лікування, методи заохочення, профілактики, лікування/втручання і реабілітації. Диференційований діагноз болей у спині починається з клінічного обстеження, у результаті якого оцінюється осанка, вивчається положення плечового поясу і тазу (порівнюється рівень плечових суглобів, лопаток, наявність бічних викривлень тазу), різноманітні відхилення лінії хребта від вертикальної і форма спини (деформація за типом кіфозу чи лордозу або ж відсутність фізіологічних кіфозів/лордозів).